

רוממות" 0722-588477
(+972-722-588-477)
בקו זה ניתן לתרום להוצאות הגיליון על ידי מערכת ממוחשבת, וכן על ידי נציג כמו כן ניתן להשאיר
הודעות הערות והנצחות
ניתן לתרום בקו "רוממות" או בעמודות הממוחשבות של גדרים פלוס לפי החיפוש הבא: רוממות/גיליון שבועי לבני התורה
כל תרומה תתקבל בברכה
להצטרפות לקבלת הגיליון במייל או כל הערה אחרת
בכתובת:
b264464@gmail.com
חידוש! מספר פקס! 077-4447954

רוממות

גיליון 135 שנה ג' פרשת חוקת תשע"ח

גיליון שבועי לבני התורה

על הפרק

הרב
אברהם
ברנר

זאת חוקת התורה!

כמה?... כמה אפשר להחריש וכמה אפשר לשתוק. על כמה עוד יצטרכו לצעוק, ועד מתי יודקו לזעוק... כמה עוד נגזר לעבור על הציבור הירא והחרד, עוד כמה חומות של קדושה נחתם דינם חלילה להתמוטט, וכמה בורות עוד יחפרו כדי להפיל בתוכם תועים וטועים בדרך. כמה צביעות עוד עלולה לצוף ולהתגלות עם כל יום נוסף שעובר, וכמה תמימות או אטימות מסוגל מח אנוש עוד להכיל...

כמה דמעות ישפכו כמים, וכמה צער ויגון יצטרכו היראים והחרדים לדבר ה' עוד להכיל. כמה רשע ורוע עוד יחדרו אל קרב מחננו, יחלחלו תחת חומות הקדושה שנבנו לאורך שנות דור ברוב דעת ותבונה, יעשו יד יחידיו עם ההרס והאסר המבקשים לנצל כל פרצה מזדמנת.

הן לצערנו, ככל שנאריך לתאר ולכתוב, וככל שנבקש לגעת בקצהו של אותו רוע וקלקול, לא יהיה בו כי אם כטיפה מן הים, משהו מן המשהו מאותו ים גועש וסוער שזנף וקוצץ, מאותו סחי ומאוס הנאסף מעמקי אדמה, מעט מן המעט מאותו רפש המנסה לצוף ולהתקיים, המבקש בכל דרך להכות גלים ולהתנפץ אל יושבי היבשה, להפר את שלמותם ולערער את בטח ישיבתם.

קשה וכואבת היא עד מאוד מלאכת הכתיבה לעת שכזאת, הן כל פירצה וכל קלקול יכולים לדאבון כל לב למלאות גיליון שלם, אולי גם כרך עש של ספר... החל ממסע השמד הנוראי כנגד בני ובנות ישראל, במסווה של 'הרע במעוט', דאגה 'לחלשים', או המתנה ממושכת למות הכלב או הפריץ, ושאר מכבסות מילים שקמו וצאו להם כפטריות אחר הצהריים... וכלה בשאר מטבעות לשון שלא שערם אבותינו, 'כאחווה' של תורה, 'הכוון' תעסוקתי, פרנסה 'ביכבוד', כשהכבוד והידידות עוטפות להן כל רוע וקלקול. ועם כל זאת קשה היא יותר השתיקה, קשה היא ההשלמה עם המציאות הקלוקלת, קשה היא מעל לכל המחשבה, שמא תתפרש השתיקה ככניעה וכייאוש, או חלילה גרוע מן הכל - כהסכמה.

והבלבול רב לאין ערוך, עוטף את הקלקול בצביעות אופיינית, עד כי לא ניתן לזהות הלנו אם לצרנו, הלחוק אם לעקור, לטור או חלילה לטמא, הכל נעשה אצל מקומות ומבואות המטונפים, וכן הלאה והלאה כשמכנה משותף אחד לכלם, והיא תפיסת העולם הרווחת אצל מקרי האמבטי כי נעשה הכל מותר, וכל הזעק וזעק מעמקי לב ומאחריות הערבות ההדדית, כל מי שמביט נכוחה וכואב ליבו מאכפתיות על הקלקול והדרדר, נחשב כחשון וקיצוני וכבלתי 'מתחשב'.

והאמת חייבת להיאמר, וקולה חייב שהדהד ללא שום חת ומורא, אין לנו דבר וחצי דבר עם עבדי הבלי הזמן, ומי הוא המוכן לתת את הדין על אותו נגע קלוקל הפושה בקרב המחנה, לקחת אחריות על אותה אוריה קלוקלת בה הכל נעשה מותר ואין מי יעמוד בפרץ? וכי לא די לנו בכל קווי בינים ורפש הצצים חדשים לבקרים ומפילים לתוכם את צעירי הצאן... וכי לא שבענו דיו מכל אותם 'צרחניות' הפתוחות ברציפות משעת בוקר עד שעת ליל מאוחרת, וכי לא נפלו די חללים אל מול כל אותם פגעי טכנולוגיה שרצו 'רק' להקל מעט על הציבור שלא ירגיש 'חנוק', וכי לא הוקרבו די קרבות על מזבח המתירנות? ומי הוא הפתי הסבור לתת ביד אדם סכין שחיטה, ולבקש ממנו להשתמש בו רק לשימושים קלים כמו הברגת המשקפים?... מי הוא העושה עצמו כסיל, כאילו אפשר לתת ביד אדם ספר מינות וכפירה, או ספר הפורץ כל גדר קדושה וצניעות, ולבקש ממנו בכל לשונות של בקשה שיואל בטובו לקרוא רק את שני העמודים הראשונים הריקים הסמוכים ודבוקים לכריכה, ואל יהין לדפף ולהביט בתוכנו?...

הן כך היא בדיוק, אם לא גרועה מכך, אותה מציאות קלוקלת של אותם מתירים ומתירנים, בה ניתנת לכל דורש האפשרות להגיע אל כל מקומות הקלקול והסיאוב, וילגוש' באותו מדרון מסוכן וחלקלק אשר סופו מי ישרנו, והכל בצורך מדומה כאילו הוא 'לצורך פרנסתו', וכי באמת סבור איש כי תועיל לה אותה פניה ובקשה, להשתמש בכלי המשחית ובאותו פגע רע רק לנצרך באמת?... הן לא צריך יותר מרגע אחד קטן של מחשבה לעצור ולהתבונן, וכי מפני מי אתה 'מוגן'? וכי מוגן אתה מילדיך ושאר בני משפחתך היודעים היטב היכן נמצאים ראשך עיניך ושאר מעייניך, וכי יכול אתה להגן על היראת שמים של כל אותם 'המסייעים' בידך ביצורכי עבודתך?

הציבור הירא והחרד לעתידו ולקיומו, יתן קולו בזעקה ומחאה, להרעיש ולהרים קול כנגד כל פורצי גדר מחרפים ומגדפים, לבזו לכל אותם עובדים אובדים ואובדים הבאים לקרב המחנה, ומבקשים לחנך את ההמון ללמוד מהי פרנסה ביכבוד, ללמוד מהי 'אחוות תורה' וכל שום ותניכה דאית להו, עד שיבינו כי אין מקומם בקהל היראים והחרדים לדבר ה', ודאי וודאי שאין מקומם בתוככי בתי כנסיות ובתי מדרשות.

לא בכדי נסמכה פרשת טהרת פרה אדומה למעשה קורח ועדתו, וסיבה גדולה יש במה שנעדר מקומה מחומש ויקרא אצל דיני הקרבנות ועניני טומאה וטהרה, ונקבע דוקא בחומש במדבר שענינו לקח ומוסר לדורות מדרך הליכת העם במדבר בארץ לא ורועה, אפוף כולו בענני הכבוד ובהשגחה פרטית, וחדור בלהט של קדושה ואמונה.

כי דוקא בה יש את התשובה המוחצת והניצחת לאותה קידמה ורפורמה שביקש קורח לעצב אצל ההמון, דוקא בגודל תמיהתה וקושי הבנתה, חבוי אותו יסוד עצום העומד כתריס ומגן אל מול ההסתה הנבערת שבכל דור ודור, ובגודל עמקותה ועיונה מצוי הרעיון שיש בו את הראיה הגדולה ביותר, ליושר אמיתותה וחוסר היכולת לסטות ממנה ולו במשהו.

הנה כי כן, למרות שהיתה היכולת אצל משה רבנו לפשט ענינה ולבאר רזיה וסודותיה, על אף שהיו ישראל בני דור דעה המסוגלים לעמוד על טעמה וצפונות נסתותיה, נצטוו משה רבנו לסתום פרשה זו ולא לגלות בה דבר, למי ולמהשכיל את אותו הדור, ללמדם ולא לפם ממנה אל שאר הציוויים והמצוות שהם סבורים כי מוחם הצליח להבינם ולהכילם, ואל שאר הקיומים ששכלם מורה להם לעשותם, להחזיר בלבבם כי כולם אינם אלא 'חוקים' וקיומם אינו תלוי כלל בהבנת שכל ומח אנוש! ומשכך, עמד משה כצור איתן וכסלע חלמיש אל מול הליצנות הפושה, מכריז בגאון וללא חת ומורא כי עבד נאמן הוא, כי כן ציווה הבורא ועל כן מצווים הכל לעשות ולקיים, בין אם יבינו ובין אם לאו.

ולכן למרות שאין בימינו האפשרות להיטהר על ידי אפר הפרה, ועל אף שבטל כבוד מבית חיינו ואין לנו לא כהן לא מקדש ולא זבחים, עם כל זאת שנגנוה צנצנת האפר נתגלו לעומתה צפונות ליקחה, כי יש בה בפרה לקח נצחי ותמידי, מטהרת היא את הרעיון ומכשירה את הדעת, מזככת חדרי לבב להשיג ולהתבונן.

וקריאה נוקבת יש בה לדורות אל מול כל אותם רוחות זרות המנשבות, להסיר ידי רשע אקטואליות הנשלחות לעברה, ולסקל מחשבות וזון 'מבינות' 'נחמיות' ומתחשבות, לסתום פיות טעונים וטוענים, ולסלק מעליה פגעי בורים ונבערים מלהגים ולועגים, לקיים אמריה בכל מצב עת וזמן בהתעלמות ובהתבדלות מוחלטת מן הסובב, בנחישות ובגאווה מורשת מורשת, להאיר ההמון בצוף אמריה וביושר קיומה, לזקוף ראש וקומה לגודל קירבת האדון ולעוצם שמחת וזכות הקיום, בהודאה על הזכות להבין, ועל ההכרה בדרך הברורה והסלולה שיש בה להביאם אל האושר והשכר הנצחי, ולפום צערא אגרא.

ארבעה חודשים חלפו מעת כבו המאורות וחשך אור עולם בעדינו, ואבקש להעלות כאן מחשבה שחלפה במוחינו אז, אותה אמרתי אשמרה לפרשת חוקת.

חז"ל הקדושים אמרו בגמ' (מו"ק כח,א): אמר רבי אמי, למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך, מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת.

והתמיהה עולה מאליה, אכן, מיתת צדיקים כפרה היא על עוון הדור, כקרבן. אך מהו עניינה, בדווקא לפרה אדומה.

אלא שמצות פרה אדומה מלבד החוקה שיש בה, יש בה דבר נוסף, המייחד אותה על פני שאר הקרבנות. רק בה מצאנו גם את הענין המיוחד של "טהרה", מלבד הענין של ה"כפרה", ואכמ"ל.

כך גם מיתת צדיקים, שנמשלה לפרה אדומה, יש בה שני חלקים אלו, ונבאר:

"כפרה" - על פי המבואר, הוא מחסד השי"ת, שחש על אותו הדור שלא להענישם על רעתם, לכן נוטל צדיק אחד לכפר עליהם כקרבן ציבור, ובכך יש במיתת הצדיק תועלת לדור, שלא יענשו.

אך כל זה, לאלו שבחיי הצדיק לא למדו ממידותיו, לא הלכו בדרכיו ולא שמעו בקולו, לא שמעו לקול תוכחתו, ואכן, לא היה להם ממנו שום תועלת בחיי חיותו.

לכן, רק במיתתו הוא מכפר עליהם...

אך כאן אנו באים לחלק הטהרה, כי אותם היראים והחרדים לדבר ה' אשר למדו ממנו, שמעו לקולו, כאשר הצית את אש אהבת ד' בקרבם, נתקדשו, נטהרו ונתרוממו, אף כי אין צדיק בארץ אשר לא יחטא, נראים הדברים כי לא בשבילם באה הכפרה.

בשבילם, מיתתו היא טהרה! טהרה הממלאת את כל חללו של עולם.

בשבילם מיתתו של הצדיק היא מנוף המרים אותם לגבהים חדשים, לטהרה על גבי טהרה, ולשמירתה ביתר שאת וביתר עוז.

מכלל ה"טהרה" שיש במיתתו של הצדיק, מתבקשת ההתבוננות בדרכיו ובמשנתו, אשר היא המחברת אותנו אל הדורות הקודמים, באותה טהרת הלב והמח שקיבלנו ממורי התורה עד הר סיני.

נמצא אם כן, שהתפתחות והתרחבות הטהרה היא מוכרחת ומתבקשת מכוחה של "מיתת צדיקים מכפרת" אשר היא כאמור, גם, ובעיקר, "מטהרת".

ולכשתמצי לומר, אזי זוהי מורשתו אשר הותר לנו במותו רבינו הגדול, אשר לשמו ולזכרו תאווה נפש.

יהי רצון שבמהרה תקוים בנו נבואת יחזקאל (לו, כה) "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מכל טומאותיכם ומכל גילוליתכם אטהר אתכם".

האָל. ובאמת על ידי עמלו הנורא נתעלה להשיג ניצוצות משער הנוֹן.⁴

מִיָּמָנוּ אנו נלמד מזה, שעיקר מעלת הלימוד באופן שלא יהיה שום הפסק שהתורה לא תיעשה קרעים קרעים,

ואם ח"ו מתרפים מלימוד התורה בשבת קודש, והשבת נעשית כעין הפסקה ח"ו, הרי זה הפקרות בבחינת חילול שבת ממש ר"ל... וכדברי ה"חפץ חיים" כל המקדש שביעי כראוי לו' היינו שכל אחד מחויב בשמירת השבת כפי מה שהוא לפי דרגתו כראוי לו, וכי ניתנה לנו השבת למען לא נישל באיסורי סקילה וכריתות בשוגג? ולכל העם הרי זה בשגגה, אך לתלמיד חכם השוגג הוא כמזיד (ב"מ לג, ב).⁵

ואם לא לומדים בשבת ובערב שבת, הרי זה ממש בחינת חילול שבת ר"ל. והאמת שאין לשער גדול ההפסד, וכמבואר בדברי אדונינו הגר"א במה שאחז"ל (ביצה טזא) מזונותיו של אדם קצובין לו מ"ה ועד ר"ה חוץ מהוצאות שבת ויו"ט, שעיקר המכוון הוא ברוחניות. ואמנם, מדבר גם בגשמיות ועניני הפרנסה, אבל בעיקרו נאמר על השגות ברוחניות, ומי ירהיב עוז לבטל בידים את השבתות... אשר בהם אין גבול וקצבה כמה אפשר להשיג.

ובאמת כל מה שהוצרכנו לעמול על מנת להשיג בתורה, הכל מכח אותה מלחמה שנלחם השטן ביעקב והיכה בגיד הנשה, כדכתיב "וַיִּתְּקֶנָּה כַּף יָדָאָה בְּעֵקֶב" וְאִמְנָם בְּגָמִי דְרָשׁוּ שֶׁהִשְׁטָן פָּגַע רַק בִּיתְמִכִּין דְּאוֹרֵייתָא, אֲבָל בְּזוּהָ קִמְבּוּרָא שֶׁפָּגַע גַּם בְּעֵצֵם לִימוּד הַתּוֹרָה, שֶׁנַּעֲשֶׂה קוֹשִׁי לַלְמוּד תּוֹרָה.

העמל תולדה מ'הכאת הסלע'

והנה מצינו בחז"ל (זוהר חדש) שאלמלי היה משה מכה בסלע, והיה מדבר אליו כציווי ה', והיה נותן מימיו, היה שייך להשיג את התורה בלי ספק קושיא ומחלוקת. אך לאחר שהיכה בסלע, ויצא בתחילה טיפין טיפין, שוב צריך לעמול ולטרוח כדי להשיג את התורה. ובאמת העמל הוא דבר גדול, וכבר אמר ה"חפץ חיים" שע"י העמל דוקא מקרבים את הגאולה, ומ"מ בלא זה היה השגה בתורה לכל אחד בלי קושי.

ואיתא ב"אור החיים" (כאן) שמשה היה לו לדבר אל הסלע, היינו לשנות עליו פרק אחד או משנה אחת והיה נותן מימיו. ואמנם, מתחילה כאשר יצאו ישראל ממצרים היה נצרך להכות בסלע, ורק כעת היה די בדיבור כמו שנתבאר בילקוט (סימן תשסג) כשהנער קטן רבו מלמדו ומכה אותו, כיון שהגדיל בדיבור הוא מייסרו. כך אמר לו הקב"ה למשה, כשהיה הסלע קטן, הכית אותו, שנאמר (פרשת בשלח) "וַהֲכִיתָ בַּצֹּר", אבל עכשיו שהגדיל "וַיִּדְבֹּרְתָם אֶל הַסֵּלֶעַץ". והיינו, שכעת מספיק לדבר איתו בלימוד, ולומר לו משנה אחת, ועי"ז יתן את מימיו.

וביותר צריך ללמוד בשבת, משום ש'הכל מודים שבשבת ניתנה תורה', שרק ביום השבת שהוא בדרגת 'בינה' שייך להוריד את התורה עד לארץ, ולכן אומרים בשבת 'נשמת' שהבינה היא הנשמה כלשון הפסוק "וְנִשְׁמַת שֵׁשֶׁת יָמֵי תְבִינָם" (איוב לב, ח). ומי הוא אשר ח"ו אינו לומד תורה, ואינו שב בתשובה בשבת, ששבת אותיות תְּשֻׁבָּה. ובמשנ"ב מבואר שהחויב לשוב בתשובה הוא כבר בערב שבת. ומ"מ ודאי העיקר להתחזק בשבת, ומי שאינו מתחזק אין לו את הנשמה יתירה, ועדיף כביכול שלא יאמר "נשמת"... משום שהוא עוסק בנשמה, והנהגתו כאילו אין לו נשמה... ניתן לב שיהיו הדברים למעשה בפועל ממש ממש, כי הם חיינו ואורך ימינו.

4. א"ה, ובמקו"א הארכנו, ואכמ"ל.

5. א"ה, ומכיון שכך, וכי השבת ניתנה לתלמיד חכם בבביל שלא יעשה עבירה בשוגג הנחשב כמזיד, וכי זה כל מה שנדרש ממנו, לא לעשות עבירות במזיד?!

6. א"ה, סיפורו תלמידי ומקורו רבינו זיע"א שמאוד התפעל והתרגש ממה שהגאון הגדול רבי חיים קמיל זצ"ל נלכ"ע בליל שבת, וכאשר שאלוהו ממה כל כך מתפעל, הגיב: "יומא דנשמתא", "יומא דנשמתא"... ונראה שזה הענין שהנשמה חוזרת למקורה, ששבת אותיות תְּשֻׁבָּה...

"זאת חקת התורה" (במדבר יט, ב). בתורה ישנם חוקים ומשפטים, "חוק" פירושו דבר שאינו מובן בשכל אלא 'חוקה חקקתי ואין להרהר אחריה' אבל "משפט" פירושו דבר שכלי ששייך להבינו בשכל.

אומות העולם מלעיגים על ישראל על החוקים כפרה אדומה, כלאים, שעטנו, שאין טעם בעשייתם. ואעפ"י שבתורה יש עוד הרבה חוקים, רק פרה אדומה נקראת חוקת התורה, וכן שלמה המלך כשלא הבין טעמי פרה אמר (קהלת ז, כג): "אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהָיָא רְחוּקָה מִמֶּנִּי" ומשמע שאמר על כל התורה שהיא רחוקה ממנו, ולכאורה אינו מובן שהרי ידע את כל התורה, ורק את טעמי פרה לא ידע.

ובביאור הדבר נראה שחוק פירושו גם מלשון חקוק שזהו מעצמות הדבר, וכמו שבטבע יש לחוקרים הסברים לכל מיני טבעיים, אבל כשמגיעים לשורש הדבר אין להם הסבר מדוע כך הוא, כיון שכך חקק הקב"ה בבריאה.

כך להבדיל גם בתורה הקדושה שהיא החכמה העליונה, יש את החוקים שהם השורש לכל התורה ולא ניתן להשיג טעמים, ולפיכך אמר שלמה המלך "אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהָיָא רְחוּקָה מִמֶּנִּי" שכיון שאינו מבין את שורש התורה "חקת התורה" חסר לו בהבנת כל התורה. וכן רואים שאצל משה רבנו גילוי טעמי פרה היה דבר מיוחד לך אני מגלה טעמי פרה ולא לאחרים' שכיון שזה השורש החקיקה לפיכך זהו השורש להבנת כל התורה.

השגת החכמה - ימות באהל

ולפיכך עה"פ (במדבר יט, ד) "זאת התורה אדם כי ימות באהל", נרמז בגמ' (ברכות סג, ב) 'אמר ריש לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה'. שדוקא כאן בפרשת פרה אדומה שהיא שורש התורה ואין מבינים טעמה ואומות העולם מלעיגים, דוקא כאן נאמר איך קונים תורה שלא זוכים להבנת התורה על ידי שמתעסקים בעולם הזה, על ידי שמנסים להתבונן מתוך הטבע, אלא אדרבה ימית עצמו! כמה שיותר להתרחק מחיי החומר מהעולם הזה. ונכון שיש דברים שמוכרחים לעשותם, אבל אין לעשות מהם עסק יותר ממה שצריך. ואדרבה זה החיים האמיתיים 'מה יעשה אדם ויחיה, ימית עצמו' (תמיד לב, א). שהתורה היא החכמה העליונה, מקור החכמה מקור החיים.³

כי התורה היא החכמה, וכלפינו היא הנובלות של החכמה, שמצינו אין לנו השגה בחכמה שהיא הדרגה העליונה, רק בנובלות של החכמה. ומי שזוכה לטעום את התורה, את השבת, 'טועמיה חיים זכו', הוא זוכה להידבק במקור החכמה במקור החיים, שזה כל החיים. ושייך ליזכות בכך רק כמה שיותר מתנתק מהעולם שלנו החומרי. ואמרנו כמה פעמים שכתוב בספרים שעולם לשון 'העלם', שכל עולם ביחס לעצמותו יתברך זה העלמה, ואפילו העולמות הכי גבוהים, עד העולם שלנו העולם החומרי שהוא שיא העלם וההסתר.

השיבנו אבינו ל'תורתך'

שורש כל הפורעניות התחילו ברפידיים שרפו ידיהם מן התורה, וכלשון ה"נפש החיים", "ולזאת נצטוינו באזהרה נוראה מפיו יתברך לא ימוש ספר התורה הזה מפיד, והגית בו יומם ולילה". וציווי זה נאמר ליהושע שהיה השקדן הכי מופלג שנאמר בו "לא ימיש מתוך

1. הדברים דלהלן כבר הובאו בגליון פרשת חוקת תשע"ז ובגליון האבל פרשת פרה תשע"ח, ונכתבו שם בהרחבת יתר, וכאן הבאנו במקצת.
2. והוסיף רבינו זיע"א: כמו שכתב החת"ס עה"פ (בראשית מה, כב) "כי פי המדבר אֵלֵינוּ" שדיבר בלשון הקודש, שלשון הקודש היא הלשון היחידה שישנם כמה פירושים למילה אחת ומי שמבינים יכול לקשר את כל המשמעויות.
3. והוסיף על כך רבינו מרן זיע"א: כמו שכתב הרמב"ן ששבת זה קודש וחכמה, שקודש וחכמה זה אותו דרגה, וזה הדרגה העליונה של השבת, ואין לנו השגה בזה, והלוואי שנשיג את הבינה...

על הפרק

המשך
מעמ' 1

'זאת חוקת התורה אדם כי ימות באהל'. כי דבר לא עזר לא עזר וגם לא יעזור לכל אותם מתירים ומתירנים המבקשים תדיר להקל ולעקל, חוקה היא אצל התורה מדורי דורות, מאז עמדו רגלינו ורגלי אבותינו אצל הר סיני ועד עתה, מיני אותו יום בה התחייבו ישראל לקיום ציווייה ומצוותיה ואמרו

נעשה ונשמע, חוק בל יעבור הוא ואיש לא יוכל לבטלו או לשנותו גם אם ירצה בו בכל מאווד. 'אדם' - מי הוא שיכול להעמיד עצמו כאדם, ולשמר בעצמו אותו צלם אנוש שבו בראו אלוקים, להגן עליו אל מול סערות התקופה שבל דור ודור? 'כי ימות באהל' - רק אותו אדם השייך אל האהל, אותו שספון תחת ריעותיו ומוגן בצל כנפיו, ואותו שמוכן להמית עצמו בעבורו, הוא ורק הוא זה שיכול להתמודד אל מול כל אותם רוחות, גם באותה שעה נוראה שבאה לה רוח שאינה מצויה.

לפנינו לקט מעשים נבחרים מתום הקונטרס הנפלא והמרומם, שלא מש בימים אלו משולחנם של רבים מגדולי התלמידי חכמים והאברכים החשובים שליט"א, אשר בשם "עמוד אש וענף" יקרא. ונכתב בדם תמצית לב תלמידו של רבינו הגדול מרן ראש הישיבה זצוק"ל, הרב הגאון רבי עופר שמאי היימן שליט"א, והם: "פירושי זכרונות, מעמוד האש, מבט הנשקף מתוך הענף, הסתר אחר הסתר, דרך עמל ויגע בו חצב רבנו זללה"ה בלבבנו, העמיד סולם, מסילה סלל, דרך העולה ביתא קל".

את הקידוש ד' החמצת...

אביא כאן פרט אחד מני רבות שראינו, שמענו, נשמנו, בצלו חמדנו וישבנו. היה זה תקופה קצרה לאחר חתונתי, ובשכונתנו התארגנו אנשי מעלה לסדר גנרטור שכונתי לשק, ובעת ההיא לא היה הדבר נפוץ כלל, ולא היה לזה רשיון. וראש העיר בעת ההיא היה מפורסם בייחוסו המעוות לתורה זכריה, ומאוד חששתי שמיד לאחר השבת הראשונה הרי שללא אומר ודברים יחרימו את הגנרטור, וחבל על ההשקעה... [ואף שלא היתה אצלי שאלה לגבי השימוש בחשמל בשבת, ואף קודם לגנרטור התאורה היתה על ידי גרות, מ"מ השאלה אצלי היתה האם להשקיע בזה].

וכשהעלתי שאלתי זו קמי מרן מופת ההוראה הגרשי' זללה"ה, הרי שללא אומר ודברים הוציא מאה דולר מכיסו, נתן לי ואמר: כי אם חושש אתה מחסרון מוון, הרי לך זאת, ולך תעשה...

וכשדברתי בזה עם רבנו זללה"ה שמח מאוד על הצד שהיה גנרטור לשכונה, ואמר לי שיש בזה קידוש ד' גדול ששכונה מכריזה ש-ב: ורק הוסיף שאינו חושש כל כך מהעירייה, כמו משכנים שצרה עינם בכל דבר שבקדושה ויתלוננו על הרעש, הפיה, וכו'... וכששמרתי לו, אם כן, כיון כה אינני משתמש בחשמל שאינו כשר, אולי אחכה מעט עד שאראה היאך יפול דבר, ואם יעבור זאת בשלום - אצטרף,

ענה לי רבנו בנויפה: לא הבנת את מה שאמרתי לך, אם תצטרף עתה הרי עצם יסוד הדבר נותן למעשך שם של שותף בקידוש ד' גדול, והחששות רק מגדילים עוצם חשיבות הענין... אך אם תחכה עד יסיתדרו הדברים, הרי שכבר לא יהא זה מעשה של קידוש ד', אלא של נוחות, וריבוי אורה! וכן שגם זה ענין חשוב מאוד, אך את הקידוש ד' החמצת... זה יהיה על ידי אחרים, קום עכשיו ותצטרף!

האירובה' של שבת...

בעת שסיימתי מסכתא שביעית אשר זכיתי ללמדה בחברותא חדא עם רבנו זללה"ה, וכן בלימוד אחר עם שכני ידי"ג הגאון שליט"א, ומשמאי זכינו לעשות סעודת סיום

רוממות המעשים

קונטרס
עמוד
אש וענף

פנינים ועובדות מרבני הגדול
מרן ראש הישיבה זצוק"ל

בבית, זכיתי אז שבאו רבנו זללה"ה והרבנית ע"ה להשתתף בזה. ואז ראה רבנו את הארובה היוצאת מחדר הגנרטור שנשקפה ממרפסת סלון ביתי, ותיכף שאלני, האם זו ארובת הגנרטור? וכשעניתי בחיוב, קרא בהתרגשות גדולה לרבנית ע"ה שתבוא ותראה איזה נוף נפלא נשקף ממרפסת ביתי - בנין של ביהמ"ד, וגוף של שבת...

מסלון ביתי באותו זמן, היה נשקף היער עליו בנו אחר שנים את שכונת רמת שלמה, ואת ההרים הצפוניים של ירושלים עד קבר שמואל הנביא, וכו', נוף קסום במושג שכמותי... אך הוא לא ראה כל זאת... לא תפס את עינו אלא ביהמ"ד והארובה השחורה מפיה של הגנרטור! וכלשונו: ארובת השבת...

וחזר כמה פעמים: 'אה... תורה מיט שאבעס, שאבעס קודש... גנרטור המכריז גם בדומיית השבוע כי השבת יקרה היא בעינינו, וחזר על כך כמה פעמים. ושוב בסוף הסעודה הלך למרפסת לראות בטוב, ניכרת היתה התרגשותו, ושוב קרא לרבנית לראות את המראה, לראות תורה, תפילה, וה'שבת' הנשקפת כאן!

לאחר כעשר שנים הרחבתי את דירתני, והדבר היה כרוך במאבק ארוך ומתיש עם העירייה, והלכתי להתייעץ בזה עם רבנו, וכשבת שחוק על שפתותיו תיכף שאלני, האם בניית תוספת זו תסתיר ממני את הנוף הנפלא של ארובת השבת... כעשר שנים אח"כ עדיין היה חי למולו: מראה הארובה...

מדוע לא לצאת למרפסת?

שמעתי משכני הקרובים ביותר ביגשר החיים, כי מעולם לא ראו את רבנו זללה"ה יושב במרפסת סלון ביתו, ולמרות שהיה שייך לצפות כי במקום מגוריו בקומה העליונה, הרחק מעין זרים אפשר היה לו לשבת לילה בלשם טובל באויר הקר הירושלמי, שקוע בעמלה של תורה... אך כמדומה, שמעתי פעם אחת שאמר כי נמנע הוא לצאת למרפסת זו כיון שנשקפת היא לאותה 'לשכה' עליה מסר נפשו להוקיע השפעתה ממחנתו... כבר לפני כמה עשורים ראה את החורבן היוצא מבין כותליה, לא נתן עיניו הון ממנה...

עד כלות הכוחות ממשי

כמה שייספרו וידברו על היקף ידיעותיו, גאונותו, תוקף עבודתו, נשיאתו בעול, מסירותו לתלמידיו, דאגתו המופלאה להמשך סהרת מסירת התורה כצורתה שקיבלנו בסני, וכו', וכו', מ"מ ודאי שאין בזה בכדי למעט הנקודה הבולטת ביותר בחייו, נקודה שהקיפה כל מציאותו, והיינו התרפקותו הבלתי נלאית על דף הגמ'!

כל מה שפעל ועשה, לכלל ולפרט, הכל היה בלול בעמל ויגיעה בלא שיעור ושיוור, עד כלות הכחות ממשי, עמל התורה החוצה גבולות הזמן והיכולת, יום ולילה, חול, מועד, ושבת, אחד המה במסירותו לתלמודו.

מן המפורסמות הוא השנים בהם לימדו רצוף מידי ליל בביהמ"ד, עד שנתמוטט באפיסת כוחות, ישן על הספסל, קם... ותיכף המשיך בתלמודו... כמה שנים היה כך עד

המשך בעמ' 4 <<<

זאת חקת התורה וגו' תמימה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֵל" (יט,ב)

אחד מבני התורה שיחי, נטל חספא ומשכח מרגניתא, דברים שטרם נודעו בבי מדרשא, מפי אביהם של כל תופשי התורה מרנא הגר"ח הלוי מבריסק זיע"א.

פנים אחת ביו"ט שני של חג השבועות, נודמן רבינו הגר"ח לסעוד על שולחנו של האדמו"ר האמצעי הרש"ב, וכאשר נתבקש לשאת מדברותיו, פתח ואמר:

אמרו חז"ל במדרש (ילקו"ש תהלים, תרעד) "תורת ד' תמימה - רבי ירמיה ורבנן, חד מנהון אמר למה היא תמימה שהיא משיבת נפש, וחרינא אמר, למה היא משיבת נפש שהיא תמימה".

ואמר, כי הנה התורה אומרת "זאת חקת התורה" אצל פרשת פרה אדומה, ויש להתבונן, כי באו בזה חז"ל להורות, כי הדברים האמורים אצל פרה אדומה, שייכים הם אף על חוקת התורה, צא ולמד, שהתורה צריכה להיות כמו הפרה - תמימה!

אך נתנאי יש בדבר זה, שכדי שהתורה תהיה 'תמימה', צריך 'אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם' - שלא יהיה בלומד חסרון של יראת שמים כפי ערך תורתו, וזאת כדי שלא יגלה פנים בתורה שלא כהלכה,

ולא זו בלבד, גם כאשר אין בו מום של חסרון יראת שמים, מכל מקום 'אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֵל' - שחלילה לא עלה עליו עול זר של חכמה אחרת, וזולת התורה הקדושה! ורק כך, כאשר כל התנאים הללו מתקיימים בו, ותורתו תמימה, אין בה מום, ולא עלה עליה עול, או אז 'תורת ד' תמימה' - מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ, שהמאור שבה מחזירו למוטב, וזוהי כוונת חז"ל במדרש: למה היא 'תמימה' מפני שהיא 'מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ' במאור שבה, ולמה היא 'מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ' - מפני שהיא 'תמימה', ויוצאת מפי תמים שאין בו מום, ושלא עלה עליו עול זר וזולת תורה ומצוות.

"יען לא האַמַּנְתָּם בי לְהַקְדִּישִׁי לְעִינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (כ,יב)

רש"י פירש שהחטא היה שנצטוו לדבר אל הסלע, ותחת זה הם הכו את הסלע, ולכן אמר להם הקב"ה - "יען לא האמנתם בי להקדישני". ובאמת מהלשון משמע שלא היה בזה חילול שם שמים, אלא רק חסרון בקידוש שם שמים 'לְהַקְדִּישִׁי לְעִינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל'. וביאר רבינו הגדול מרן בעל ה"אבי עזרי" זיע"א: הנה מתחילה אמר הקב"ה למשה (פסוק ח) 'קח את המִטָּה... וְדַבַּרְתָּ אֶל הַסֵּלַע לְעִינֶיהָ וְנָתַן מִיָּמֶיךָ'.

וכבר קשה הרמב"ן, מדוע ציוה לטול את המטה, והלא הדבר גורם להם לטעות שהכוונה להכות בסלע, ואילו היה רצונו יתברך שרק ידברו אל הסלע, למה ציוה שהמטה יהיה בידו?

אכן נראה מדברי רש"י שבאמת לא היה חילול ד' בעצם ההכאה בסלע, שהרי בדרך הטבע עם ע"י הכאה לא יוצאים מים מסלע, ונמצא שהנס להוציא מים מן הסלע הוא מופלא בין אם ע"י הכאה ובין ע"י דיבור.

ולפיכך, לא שייך תביעה על משה ואהרן שעשו נס גלוי לעיני כל ישראל, כי בודאי שאין כאן ענין של חילול ד'. [וכ"כ הרמב"ן, שאין הנס גדול בדיבור יותר מבהכאה, כי הכל הוא אל הסלע].

אלא נראה שכל התביעה על משה ואהרן היתה רק על מניעת קידוש ד', כי אילו היו מדברים אל הסלע היה שמו יתברך מתקדש יותר, מאחר ובני ישראל היו עושים קל וחומר ממנו, ומה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה, מקיים דיבורו של מקום, קל וחומר אנו.

ויתכן שאנו לא מבינים את עומק הקל וחומר הזה, אך על כל פנים מבואר שע"י "דיבור"

הרב
יצחק
לויסון

רוממות הפרשה

מפני הפרשה

"וַיִּשְׁמַע הַכֹּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל" (כא,א)

אמר חז"ל (ר"ה גא'): "וַיִּשְׁמַע הַכֹּנַעֲנִי" (עמלק) - מה שמועה שמע ובא? שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד לישראל וקם עליהם למלחמה.

וצריך ביאור, היכן יש משמעות או רמז בפסוק, לכך שאותה שמועה שמע הכנעני היתה שענן הכבוד נסתלק?

השיב על כך השרף הקדוש מהר"ל דיסקין זיע"א, שנראה ומקור הדברים נעוץ בתיבות "דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים".

כי הנה כיכוד אמרו חז"ל שעמוד הענן היה הולך לפני מחנה ישראל ומכין לפנייהם הדרך, אם היה לפנייהם עמק - היה מגביהו, ואם היה לפניו הר גבוה - מנמיכו, וכך היתה הדרך כבושה לפנייהם.

והנה כאן נאמר בפסוק "כי בא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים", ובלשון ארמית כיכוד נקרא מקום מיושב בשם 'אתרא' (כמו 'ההוא אתרא' - אותו מקום), וזהו שאומר הכתוב, כי שמעו אומות העולם שישאל אשר תמיד היו הולכים במדבר, ולכל מקום שפנו ובאו הדרך היתה כבושה לפנייהם ע"י ענן הכבוד, והנה עתה הם מבקשים ללכת "דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים" - דרך מקומות מיושבים שהדרך שבהם כבר כבושה,

וחקרו היטב בדבר, מדוע לא ממשיכים ישראל ללכת במדבר כפי שנהגו עד עתה, ונודע הדבר שמת אהרן הכהן ונסתלק להם עמוד הענן ההולך לפנייהם.

הו שאמרו חז"ל "וַיִּשְׁמַע הַכֹּנַעֲנִי וגו'" כי בא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים", שמע והבין שמת אהרן, וממילא אין להם עוד את עמוד הענן ההולך לפנייהם, מיד אחזו אומץ - "וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל".

"וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם" (כא,ז)

כתב רש"י: "וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה - מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה, שלא יהא אכזרי למלחול".

ולכאורה צריך ביאור, מה הראיה מכאן שמשם אכן מחל לעם, הלא יתכן שהוא רק התפלל בעדם כדי שלא ימותו עם רב מישראל?

וביאר בזה מרן ראש ישיבת 'בריסק' הגאון האדיר רבי מאיר הלוי סאלאוויצקי זצ"ל: הנה הכתוב אומר (פסוק ה) "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּאַלְקִים וּבְמִשְׁה" וגו', וכן "וַיְבֹא הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטָאוּ כִּי דִבַּרְנוּ בְּד' וְנָךְ", ומבואר כי היו כאן שני חטאים, א. שחטאו לד', ב. שחטאו למשה.

והנה שנינו (יומא פה,ב) "עבירות שבין אדם לחבירו - אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חבירו", ומבואר מזה, שאין אפשרות לעשות תשובה כלל, קודם שירצה את חבירו, וכן מבואר ב'שערי תשובה' לרבנו יונה (ש"ד אות יט), שהטעם של לשון הרע הוא גם בין אדם לחבירו, וממילא כדי לעשות עליו תשובה צריך לרצות תחילה את חבירו.

מעתה יש להוכיח, כי אם משה רבנו התפלל בעד העם וביקש בעדם מחילה, ואותה תפילה אכן גם הועילה לכפר עליהם, בהכרח שקודם לכן הוא מחל להם על החלק של בין אדם לחבירו!

נמצא איפוא, כי ההוכחה של רש"י שצריך למחול לחבירו, היא לא מעצם זה שמשם רבנו הסכים להתפלל בעד העם, אלא דווקא מכך שהוא נענה בתפילתו.

שהרופאים הוזהירוהו שלבו אינו עומד בזה. ומשכן, היה לומד עד השעות הקטנות של הלילה, מתרענן מעט בהליכתו לביתו, ושם ממשיך בתלמודו... מחזה רגיל היה שביקש ממקדמי קום לתפילה שיוציאוהו באלוקי נשמה... ובחלק מברכות השחר.

אך עוד שנים קודם לכן, (יותר מ-30 שנה) היה זה ביום ששי אחד בו שקד רבינו על תלמודו בביהמ"ד 'הגרי"א' עד סמוך לשבת, ואז התקשרה הרבנית ע"ה לטלפון הציבורי של הישיבה. כאשר הרמתי, אמרה לי הרבנית כי ראש הישיבה לומד רצוף כבר כשלושים שעות... וביקשה שאומין לו מונית. [והגישה שלא היא זה מחברה מסוימת הקרובה לשערי חסד, שחלק ממנויותיה מחללים שבת, והרב לא ירצה להשתמש בשירותי חברה זו...]. ואף ביקשה שאסע עם רבנו, והיא תשלם לי אף את הכסף למונית חזור. וכשירד אז רבנו במדרגות ביהמ"ד, נבהלתי... כשראיתי שלרוב עייפותו כמעט וגרם בירידתו, וכמובן שלא הסכים שאתמוך בו, כפי שנהג עד זקנה ושיבה.

והנה, רק נתיישב רבינו במונית, נרדם בשינה עמוקה... וכשהגענו ליגשר החיים' בנך הייתי... לא ידעתי מה מוטל עלי לעשות במצב שכזה... הרבנית שחיכתה למטה, ראתה את מבוכתי ואמרה לי: תסתכל, תראה, ותלמד! נגשה אליו עם מגבת גדולה בידיה, ולחשה באוזניו, שעוד מעט סוגרים את המקוה... או אז ננער רבינו באחת... לקח את המגבת מידה, ובמרץ עצורים תיכף פנה לדרוכו לטהר את עצמו קודם השבת...

עם החזו"א

כשהגיע הגרמ"צ ברגמן שליט"א בימי השבעה להסתלקות רבנו זללה"ה, סיפר כי בצעירותם שאל פעם הגרמ"צ קנייבסקי שליט"א את רבינו זללה"ה, מדוע ממצע הוא לבוא אל דודו החזו"א מה שלא היה בתחילה. וזכרנו לו רבינו שאף שגדולה מאוד היא התועלת שהיה לו מנסיעות אלו, וכפי המפורסם ששם עוצבה צורתא דשמעטתא דרבינו ואופן לימודו, וכידוע כמה נשא ומסר את כלות כוחותיו כל חייו, וקידש את כל כולו ליישר את הסוגיא כדברי החזו"א, מ"מ כשנזכר בחולשת החזו"א בעת לימודו חשש שדבריו עליו לטורח, ולכן מיעט בואו...

ענה לו על כך הגרי"ח שליט"א - 'אתה ראתה כוחות החזו"א קודם בואך, ואילו אני ראיתי אח"כ... כמה כוחות נשא בו דבריך'...

על מה לבקש מחילה...

פעם אחת כשדיברתי עם רבינו זללה"ה אודות דברי החזו"א, במקום מסוים בו החזו"א מציין בריש הסימן שניכתב שלא בעיון כל הצורך, ובריתחת הגידון הצבעתי לעבר 'מודעא' זו של החזו"א, כאומר ללא דברים מפורשים, שבמקום זה מותר לנו להשאיר בקושיא... הקפיד על כך רבנו מאוד, וראה בזה זלולו בדברי החזו"א, עד שאמר לי שתיכף ומיד אסע לב"ה לקברו של החזו"א, אחלוץ נעלי, ואבקש מחילה...

איך חדל הנער ממשחקי הכח

אציין מעשה שהיה לפני שנים, אחד התושבים בשכונה הבא מגולת חו"ל, דבק בבנו מטומאת ארץ העמים, אשר הביאתו לנטות אל לימוד מאבק גידול, ה"י... וכל מה שדיברו עימו, לא הועיל במאומה. נשאר הוא בחלומות להיותו שחקן 'קרטה'... בצד לו, פנה אלי האב וביקש ממני אם יכול אני לדאוג שיכנס ביחידות אל רבנו להוועץ עמו.

אך כששמע זאת רבנו זללה"ה, ביקש להפגש עם הנער עצמו. וכשהתאפשר הענין, עמד רבנו על כך שדיבורו עם אותו נער יהיה ביחידות. ורבנו נתן לאותו נער את ההרגשה כי 'שלו' הוא לגמרי לאותו הזמן.

כאשר יצא, חזר הנער באזני אביו על פרטי השיחה, וסיפר, כי רבנו שאל לאותו נער האם יש לו מושג מדוע נמשך הוא כל כך אחרי משחקי כח. הנער גמגם ואמר, כי הוא רק נהנה מזה... ואז הסביר לו רבנו, על ההבדל בין הבהמה לאדם, האדם מורכב מגוף גשמי, ומנשמה רוחנית חצובה מגביה מרומים, וגם בבהמה יש כח רוחני מסוים המחיה אותה. אלא שבזאת חלוקים המה, כי בבהמה רואי שהעיקר הוא גופה, אלא שלקיומה זקוקה היא לנפש רוחנית שתחיה את הגוף, שתוציא אותו מלהיות גוש בשר בלבד.

אך האדם, וביותר בן ישראל, מבחר הנבראים הוא, אצלו רואי הדברים הם הפוכים. תכלית בריאתו ומציאותו היא שישמש הגוף את הנשמה, ככלי הנר המשמש את הפתילה והשמן להבקיץ את אורם. כך היא האמת, אך למעשה ישנה מריבה תמידית בין הגוף לנשמה, מי האדון ומי המשרת... והנה כאשר מפתח האדם את תרבות הגוף מרגיש הגוף כי אדון, 'עבד כי ימלך', נהנה הוא כמו שנהנה הקוף ביגן חיות' להציג תעלוליו, וכשמדבק הוא בהנאה זו, קשה עד מאוד ליפטר ממנה, כוחות הגוף דורשים את אדנותם בכל עוז, ולזה אין לו עצה, אלא רק אם בכח ישקיע את עצמו בעולמה של תורה יתהפך אצלו הכל... והאריך עם הנער בזה.

והאמת אגיד, שאני נסתפקתי מאוד האם הבין אותו נער עמקות זו... אך למעשה הנער ידע לחזור באזני אביו על כל זאת... ולא עוד, אלא אמר שפעם ראשונה הרגיש שמישהו מבין אותו! הוא לא רוצה להיות שימפנזה... וחזר בו ממצעו, ושאיפתו כנה לקודש! מלבד החכמה, הרי הדברים היוצאים מלב טהור, חדרו ללבב עיקש להופכו.

השו"ע והרמ"א (רנ"ב) נחלקו באיזה אופן מותר להחזיר בשבת קדירה על גבי כירה גרופה וקטומה, להשו"ע אם הניח

פסקי הלכות שבת במשנתו של רבינו מרן ראש הישיבה זצוק"ל

הקדירה על גבי קרקע אסור להחזיר בכל אופן, אך אם הניחה על ספסל וכ"ש בעודה בידו מותר להחזיר, אפילו לא היה דעתו להחזיר. ולהרמ"א דין הספסל כדין הקרקע, ובעודה בידו לא שרי להחזיר רק בהיה דעתו להחזיר. ועוד כתב הרמ"א בשם הר"ן, דכל זה אינו אסור רק כשנטלו מן הכירה מבעוד יום, ולא החזירו עד שחשכה, אבל אם לקחו משם משחשכה, אפילו הניחו על גבי קרקע מותר. וכן נוהגים להקל, וטוב להחמיר.

בנוטל קדירה מעל גבי אש גרופה וקטומה ובדעתו להחזירה והניח את הקדירה על גבי כסא, דעת הבה"ל (רנ"ב) דיש להקל ולהתיר לו את החזרתה. ודעת החזו"א (לז"ב) דיש מקום להקל בנתנו על גבי ספסל אפילו באין דעתו להחזיר, בצירוף דעת הר"ן להקל בנטל בשבת.

ורנו ופסקי דמננינו בנטל קדירה מאש גרופה וקטומה, והניחה על גבי השיש שבמטבח, האם דינו כהניחו על גבי כסא כנ"ל או לאו. ובשבות יצחק (שהיה פ"ד) כתב וז"ל, שמעתי מהגרש"ו **אויצרבך** דמטעם שדרך להחזיר קדירה מעל גבי שיש או שלחן, לכן דינם כספסל. וכמו"כ שמעתי מהגר"ש **אלישיב**, והוסיף דאם הונח על גבי כיריים שאין דולקות הוי כהניח על גבי שלחן או שיש, ואם הניח הקדירה במקרר רואי הוי סילוק מהאש אסור להחזיר ע"כ, וכן בספר **מאור השבת** (ח"ב סימן י' אות א) הביא את דברי **מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל** להתיר באם הניח את הסיר על גבי שיש, וכתב דיש חילוק בין שיש לקרקע, דבמניח על גבי קרקע ניכר שאינו מורידו לצורך הוצאת אוכלין ממנו וחזרת המותר, דהרצאה להורידו רק כדי להוציא ממנו מעט ולהחזיר בהמותר מניחו רק על גבי מטה וספסל ולא על גבי קרקע, כי אין הדבר נוח כלל להוציא ממנו מאכלים כשהוא על גבי קרקע להתכופף ולהוציא ממנו כך, ולכן ניכר הדבר שהורידו לחלוטין ולא לצורך שעה להוציא מאכל והחזרת המותר, וטעם זה שייך רק במניחו על גבי קרקע ולא במניחו על גבי השיש שהוא נוח להוצאת מאכל אף יותר ממטה וספסל עכ"ד.

אולם דעת **רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ש אויערבאך זצוק"ל** (הו"ד בארחות שבת ח"א פ"ב הערה צו) שאין לדמות שיש לספסל, וכתב וז"ל: כיום דלא שכיח כלל הנחה על גבי קרקע, א"כ שיש שלנו כקרקע שלהם, ומסתמא היו רגילים להניח על גבי הקרקע גם לפי שעה, ורק ספסל עניינו המוכח דאין זה סילוק גמור, ולא שייך זה בשיש שלנו. ובפרט כשהניחו שלא ע"ד להחזיר, וגם בדעתו להחזיר נראה דדומה יותר לקרקע שלהם, ואפשר שיש להבחין ולחלק בין אם הניחו על גבי השיש בסמוך לכיריים דזה נראה טפי כעשוי ע"מ להחזיר, ובין אם הניחו יותר רחוק שרגילים להניח שם שלא ע"ד להחזיר, ואף שאין מקור כ"כ לחילוק מעין זה, ע"כ. והנה לדברי רבינו מרן זצוק"ל שלא מתירים חזרה בשבת אלא כשהניח דווקא במקום שמוכח שאין כאן סילוק גמור, ואדרבא יש רגילים לדבר שיצטרך לסלק משם, יש לכאורה לדון ולאסור להחזיר את הקדירה שסילקה בשבת מן האש והניחה על גבי שלחן במטבח, מכיון שגם בו מניחים הקדירות כשרוצים לסלק מן האש לגמרי.

וכן כתב **מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל** (במכתב בסוף ארחות שבת ח"ב עמוד תקטז) לדעתו דשיש הו"ל כקרקע, כיון שהוא מקום שמסלקים לשם כרגיל קדירה אם מסירה מן האש ע"כ.

וביותר כתב בשו"ת **אגרות משה** (או"ח ח"ד סימן סא) לחדש טפי בזה, וז"ל: דאם הניח הקדירה במקום על הפח שהיד סולדת בו אפילו אינו על גבי האש ממש יכול להחזירה דכל זמן שהפח חם מחמת האש שייכת להאש ויכול להחזירה על האש, אבל בהנחתה על הפח במקום שאין היד סולדת בו נחשב כהיחס הדעת אסור להחזירה דהוי כהנחה על גבי קרקע דאפילו דעתו להחזיר אסור כא"ח שם, עכ"ד. הרי דס"ל דגם בהניח על גבי הבלעך במקום שאין היס"ב אסור בחזרה, ומדמה בלעך לקרקע, וא"כ כ"ש בהניח על גבי השיש.

ומ"מ כתב בשו"ת **אור לציון** (ח"ב י"ו), עצה להתיר בזה, וז"ל: אם התבשיל מבושל כל צורכו ועדיין חם בכדי שהיד סולדת בו, מותר להחזירו, ואפילו אבש הניח את הסיר מידו ולא היה בדעתו להחזירו, ובלבד שלא הניחו על גבי רצפה או על גבי השיש. אבל אם הניח על גבי כסא או מיטה, או אף אם מניח על גבי השיש ומניח כרית או מגבת מתחת לסיר, מותר להחזירו למקומו ע"כ.

גליון זה מוקדש לכבוד השמחה הגדולה בבית ידידנו ידיד ה' וידיד כל בית ישראל איש חי רב פעלים ראש וראשון לכל דבר שבקדושה אהוב ונאמן על רבותינו זצוק"ל ויבלחטו"א ועמד בכל עוז לימינו של רבינו הגדול מרן ראש הישיבה זיע"א

ה"ה איש האשכולות הרב רפאל קרוסקל שליט"א לרגל שמחת נישואי בתו הכלה המהוללת תחי' עב"ג

הבה"ה הרב בצימין יפה שליט"א מפארי עולם הישיבות נכד הגאון הגדול רבי אליעזר הלוי דינר שליט"א הברכה אחת היא שיזכו לבנות את ביתם על אדני התורה והיראה וביתם יהיה מלא חן וברכת ה' בנחת ושמחה וכל טוב לתפארת ולהמשך כרם בית ישראל אכ"י"ר

לעילוי נשמת רבי מסעוד בן אסתר ז"ל ולעילוי נשמת רבי יוסף בן אסתר ז"ל ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י בן משפחתם שליט"א

הודעה משמחת!

לאור הבקשות החוזרות ונשנות של רבים וטובים שליט"א החפצים בהגעת הגליון מידי שבוע לביתם או לבית הכנסת בו הם מתפללים, עלה בידנו לאחר השתדלות מרובה לסדר אפשרות של משלוחים קבועים בירושלים ובבני ברק

מידי יום חמישי עד לדלת הבית, תורמה חודשית של 50 ₪ לחודש בכ. אשראי עבור 50 גליונות מידי שבוע [סכום סביר אותו אף ניתן להוסיף מהמתפללים וכו'] תורמה זו הינו זיכוי הרבים גדול עבור הוצאות ההדפסה וההפצה המרובות **לנותן תורמה חודשית זו נתנו זכות להנצחה בגליון פעמיים בשנה! לפרטים: ניתן לפנות לקו "רוממות" 0722-588477 או למספר 05276-76948**

לעילוי נשמת מרן אדמו"ר מקלויזנבורג בעל ה"שפע חיים" הגה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר צבי הלב שטאם זצוקללה"ה נלב"ע ט' תמוז תשנ"ד ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י תלמידו ראש וראשון לכל דבר שבקדושה

הרה"ח ר' שלמה פ. שליט"א - בארא פארק